

BIBLIOTHECA
CATHEDRAE HISTORIAE JURIS
UNIVERSITATIS CATHOLICAE DE PETRO PÁZMÁNY NOMINATAE
BUDAPEST

IUVENUM

IN HONOREM MAGISTRORUM

Dr. Botos Gábor tiszteletére

Neolife
Budapest, 2005.

Szerkesztette:
Dr. Hajdu Gábor és Dr. Ruzshti Hunor

Lektorálta: Dr. Horváth Attila

A kiadvány megjelenését támogatták:
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Hallgatói Önkormányzat

Minden jog fenntartva!
Bármilyen másolás, sokszorosítás,
adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a Kiadó előzetes hozzájárulásához van kötve.

Kiadja: Neolife Bt.
Felelős vezető: Sipos László

Nyomta és kötötte:
PXP Első Magyar Digitális Nyomda Rt.
1106. Budapest Maglódi út 8.

A borítón:
Dósa Géza: Bethlen Gábor tudósai között. (1870)
Magyar Nemzeti Galéria

ISSN 1418-6489
ISBN 963 218 751 2

© Neolife Bt. 2005.

Szerzők: © Dr. Deteky Gábor, Dr. Gerencsér Balázs, Dr. Hajdu Gábor, Dr. Jany János,
Dr. Koltay András, Dr. Pomeisl András József, Dr. Prekovits András, Dr. Ruzshti Hunor,
Dr. Szabó István, Dr. Tomasitz István, Dr. Tóth Zoltán József, Dr. Völgyesi Levente,
Dr. Zakariás Kinga, Dr. Zlinszky János 2005.

Szerk.: © Dr. Hajdu Gábor, Dr. Ruzshti Hunor, 2005.

Tartalom

Köszöntés	7
Szakmai életrajz	9
Dr. Deteky Gábor: Hatalmi ág? Szolgáltatás? Közigazgatás? avagy Néhány gondolat a felülvizsgálati eljárás és a Legfelsőbb Bíróság témaköréből.....	11
Dr. Gerencsér Balázs: Nyelvhasználati változások a délvidéki magyarság történetében	25
Dr. Hajdu Gábor: A magyar nép őstörténete és szervezete a honfoglalásig.....	45
Dr. Jany János: Az iszlám előtti Arábia társadalma és szokásai	53
Dr. Koltay András: A katolikus egyház és a sajtó szabadsága	73
Dr. Pomeisl András József: A magyar állam fejlődése a IX-X. században.....	85
Dr. Prekovits András: Az 1222-es Aranybulla Egy nemesi kiváltságlevél?.....	101
Dr. Ruzshti Hunor: A szerzői jogok büntetőjogi védelmének története	113
Dr. Szabó István: A Pragmatica Sanctio és az osztrák-magyar államjogi kapcsolat.....	125
Dr. Tomasitz István: Vázlat a részvénytársaságok egyesülésének jogi szabályozásáról.....	137
Dr. Tóth Zoltán József: Az „Eckhart-viták” anatómiájáról.....	145
Dr. Völgyesi Levente: A communio mint kánoni jogelv megvalósulása a plébániákon.....	151
Dr. Zakariás Kinga: A román vallási unió	159
Dr. Zlinszky János: Demokrácia az egyetemen	175
Mutatók	179

Dr. Völgyesi Levente:

A communio mint kánoni jogelv megvalósulása a plébániákon

A XX. század folyamán az egyházi reformok hatására a plébánia fogalma jelentős változásokon ment keresztül. A századelőn a plébánia nem más, mint a legkisebb önálló, területileg meghatározott lelkipásztori és egyházigazgatási egység, amelynek élén a plébános áll.¹ A II. Vatikáni Zsinat jelentősen átértelmezte ezt a fogalmat: már nem a területi-igazgatási egységet szemléli a jog, hanem a közösségi elemet. A zsinat a részegyházak fogalom-meghatározása felől közelíti meg a plébániákat. Bár a megyéspüspök szerepe külön hangsúllyal kerül előtérbe, nem vitatható annak ténye, hogy a püspök egyházmegyéjében nem tud mindig és mindenütt személyesen a nyáj élén állni, hívő közösségeket kell létesíteni. Közülük legfontosabbak a plébániák, amelyek a püspököt képviselő helyi lelkipásztor vezetése alatt állnak, s az egész földkerekségre kiterjedő látható egyházat teszik jelenvalóvá.² Ebben a gondolatmenetben a helyi és az egész egyház közössége már előtérbe kerül, megvalósítva az egyház, mint minden megkeresztelt krisztushívő tökéletes társaságát.

A hatályos kódex még tovább lép, amikor úgy fogalmaz, hogy a plébánia a krisztushívőknek a részegyházon belül, állandó jelleggel megalapított közössége, amely lelkipásztori gondozását, a megyéspüspök felügyelete alatt, plébánosra bízják, aki annak saját lelkipásztora.³ Ez a definíció megadja a plébánia, mint szakrális közösség modern kori meghatározását, híven a zsinati dokumentumok szellemiségéhez. Ma már nem csupán egy liturgikus szolgálatokat végző, klerikusokat tömörítő egyházzól beszélhetünk, hanem a krisztushívőknek – így klerikusoknak és laikusoknak – az üdvösség szolgálatára rendelt közös munkálkodásáról. Ez a feladat nem csupán a Krisztussal teljes közösséget valló hívek megtartására és kiszolgálására hivatott, hanem jelentős missziós erőforrásokat is magában hordoz.

A közösségi jelentésváltozás irányába hat az a fejlemény is, hogy amíg a XIX. században külön beszélhetünk a plébániáról és az egyházközségről, addig a XX. század negyvenes éveire a két fogalom valójában már összemosódott, s bár a két fogalom a mai napig egymás mellett él, ma már a kettő között lényegi vonásaiban különbséget tenni szinte lehetetlen. Ez a tény is azt látszik alátámasztani, hogy a szociológiai értelemben elidegenedettnek tekinthető plébániai rendszer napjainkban már a helyi hívő közösség élő alapsejtjévé vált. Az egyház mára már egyértelműen és kétséget kizáróan több mint klerikusok gyülekezete.⁴

A zsinati atyák kijelölték a követendő utat: a plébánia adott helyen konkrétan megvalósuló egyházi közösség. Krisztus egyháza valóban ott van a hívek valamennyi törvényes helyi közösségében.⁵ A plébánia tehát nem igazgatási egység, hanem helyi közösség, amelyben maga az egyház valósul meg. A zsinat ezzel visszatért az eredeti, Újszövetség lapjairól ismert egyházfogalomhoz.⁶

¹ 1917-es CIC 216. k.

² SC 42.

³ CIC 515. k. 1. §

⁴ ERDŐ P.: *Egyházjog*. Budapest, 1991. 293. o.

⁵ GS 26.

⁶ DOBOS L.: *Világiak a plébániai lelkipásztorkodásban*. Abaliget, 1996. 20. o.

A Szentírás helyi közösségekre utaló részei túlmutatnak az igazgatási tartalom: ezek azok a korai egyházszerkezeti kezdemények, ahová az Úr napról napra meghívta az üdvösségre rendeltek, ahol a szeretet köteléke állott fenn. Az egyház Krisztus teste, amely bár egy, de sok tagja van. Isten azért alkotta meg így e testet és azért részesítette az alacsonyabb rendű tagot nagyobb tisztességben, hogy a testben ne támadjon meghasonlás, hanem a tagok törődjenek egymással. E tagoknak nem ugyanaz a feladata, hanem mindegyiknek más, viszont ennek ellenére egymásnak tagjai.⁷ Előbbiek fényében szemlélhetjük a plébániák, a részegyházak és az egész anyaszentegyház egymáshoz való viszonyát.

Miután megállapítást nyert, hogy a plébánia a klerikus és laikus krisztushívők helyi közössége, első tisztázandó kérdésünk legyen a plébánia vezetése és a hívek kapcsolata. Bár a CIC a plébánost jelöli meg a vezetői és képviselői feladat ellátásával, itt sem kell feltétlenül individuumból beszélni. Bár mai szemmel legtöbbször a magányos, megfáradt, idős plébános atyák jutnak eszünkbe, amikor a helyi egyházvezetésről beszélünk, a kódex lehetőséget nyújt az irányítás kollektív formájára. Vezetheti a plébániát szerzetesi közösség, világi papok együttese, természetesen mindkét esetben egy konkrét személy vezetői tisztséggel való megbízásával, de a jelenlegi paphiányos időkben akár diákonus vagy pappá nem szentelt személy, illetve – és a mi szempontunkból most ez a lényeges – előbbiek közössége.⁸ Érdekes lenne, de jelen dolgozat keretei nem engedik meg annak vizsgálatát, hogy előbbi szakrális közösség, illetve a hívek profán közösségének szimbiózisa az egyházi *communio* milyen kölcsönhatások mentén valósítaná meg. Ezen túl is, újabb közösségként jelentkezik nagyobb plébániákon a plébános, a káplán(ok) és a lelkészek klerikusi közössége, amely sajátos módon kapcsolódik a hívek közösségéhez, együttesen szolgálva és kinyilvánítva az egyház Krisztusban való egységét.

Magyarországon, főleg falvak esetében, csupán eszmény marad a kódex azon előírása, hogy egy plébánosnak egy plébániája legyen.⁹ Lehetséges, hogy ez a kívánság a feudális kori *cumulatio beneficiorum* tilalmának jogintézményére kíván utalni, mindenestre a mai kor egyházfelfogásának a törekvéseit is méltón fejezi ki, annak igényével, hogy a pásztor egy nyájhoz és a nyáj egy pásztorhoz tartozzon, ezzel is kifejezve a *communioban* megnyilvánuló ekleziológiai egységet.

Bár a hívek egyre több terhet vesznek le plébánosuk válláról, a feladatok egy jelentős és kizárólagos része továbbra is rajtuk marad. A plébános és hívek kapcsolatát fejezi ki a népert bemutatott vasárnapi szentmise kötelezettsége, amely látható módon fejezi ki a lelkipásztor és a lelki gondozására bízott hívő közösség kapcsolatát az Eucharisztia ünneplésében.¹⁰

A megyésfőpásztor a plébánosi kinevezéseket határozatlan időre adja. Kifejezi ezzel, hogy a plébános különös gondoskodására van bízva a helyi közösség, nem egy határozott idejű tisztviselői kinevezésről van szó, személye nem egy szolgáltató – adminisztrátori – szerep, hanem ennél sokkal mélyebb, bensőségebb lelki kapcsolat.

⁷ ApCsel 2,47; 1Kor 12,12; 1Kor 12,24; Rom 12,5

⁸ CIC 517. k. 2. §; 520. k.

⁹ CIC 526. k. 1. §

¹⁰ CIC 534. k. 1. §

A plébánosoknak rendelkezniük kell a hivatali stabilitással.¹¹ A szocialista rendszer idején ezért is igyekezett az Állami Egyházügyi Hivatal gyakran cserélni a lelkipásztorokat, hogy elkerülje egy spirituális kötődés kialakulását. Ennek nyomai a hívek lelkét is megfertőzték, amikor arra is lehet példát találni, hogy a hívek gyanúsán méregették azon plébánosukat, aki túl sok ideig maradt náluk, ebben valami különös, megmagyarázhatatlan, bűnös háttérrel láttak, rosszallással tekintve pásztorukra, ezzel megbontva a keresztényi testvériség közösségi kötelékét.¹²

A *communio* megvalósításában a plébánosra kulcsfontosságú feladat hárul: összekötő kapocs a hívei és a világegyház között. A hívek irányában az Újszövetség szentségeinek kiszolgáltatása az, amely a legnagyobb mértékben hozzájárul az egyházi közösség kialakításához, erősítéséhez és kifejezéséhez.¹³ A Megváltó titokzatos testének életéről és táplálásáról a szentségek útján gondoskodik.¹⁴ A plébánia a vasárnapi szentmisében, az Eucharisztia ünneplésében forr össze a legerősebben. Előbbiek megvalósítására szolgálnak a következőkben felsorolt, explikatív jelleggel szemléltetett eszközök. A liturgikus közösségi elemek dominanciáját kell biztosítani a szentmise folyamán. A nagymise előtt az egyházközség világi elnöke vagy megbízottja, amíg a szentmise után maga a plébános búcsúztathatja pár kedves szóval plébániája híveit. A hirdetések részletessége és személyes hangvétele is közelebb hozhatja a közösséget. A különféle emberi csoportoknak (életkor, családi állapot, stb. alapján) időszakosan találkozókat, beszélgetéseket, közös ájtatosságokat szervezhet. Élő tanácsadó szervvé teheti az egyházközségi képviselőtestületet.¹⁵ A zsinat szorgalmazza, hogy a plébános ismerje meg az egész nyáját.¹⁶

Nemcsak a plébános, minden plébánián tevékenykedő klerikus számára elsőbbséget kell élveznie a krisztusi közösségnek. Főleg nagyobb ünnepeken, amikor csak lehetőség nyílik, az egyéni és magánjellegű misézés helyett törekedni kell a szertartások közös végzésére, ezzel is kifejezve a *communio*-t.¹⁷ A plébánia papjainál ezért fontos a közösségi élet megvalósítása.

A plébánosoknak mindig törekedniük kell arra, hogy az eucharisztikus áldozat megújítása legyen a keresztény közösség életének középpontja és csúcsa.¹⁸ Az egység legnyilvánvalóbb jele az Eucharisztia, ezért fontos a plébániai mise egyesítő ereje.¹⁹

A *communio* másik eleme a helyi közösség és a távlati dimenziók közelítése. Ezért a plébánosok segítőtársaikkal együtt úgy teljesítsék tanító, megszentelő és kormányzó feladatukat, hogy a hívők és a plébániai közösségek mind az egyházmegye,

¹¹ CD 31.

¹² GÁSPÁR V.: *A lajosmizsei Szent Lajos templom és egyházközség története*. PPKE HTK diplomamunka, Budapest 1997. 48. o.

¹³ CIC 840. k.

¹⁴ XII. Piusz pápa apostoli körlevele Jézus Krisztus misztikus testéről és az abban Krisztussal való kapcsolatunkról. Budapest, 1943. 16. o.

¹⁵ A Magyar Katolikus Püspöki Kar legutoljára 1993-ban fogalmazta meg a magyarországi katolikus egyházközségi képviselőtestületek szervezeti és működési szabályzatát. Ebben, az 5.6. pont alatt felsorolja azokat a képviselőtestületi bizottságokat, amelyeknek létrehozása ajánlott, a plébános munkájának megkönnyítése, tanácsokkal való segítése érdekében.

¹⁶ CD 30.2.

¹⁷ SC 27.

¹⁸ CD 30.2.

¹⁹ XII. PIUSZ 67-68. o.

mind az egyetemes egyház tagjainak érezzék magukat.²⁰ Így a plébános feladata a világiak előmozdítása a világegyház küldetéséhez való csatlakozása, az újraevangelizálás, a plébános együttműködése az egyházmegye püspökeivel és papságával, valamint a plébániai közösség bekapcsolása az egyházmegye és a világegyház vérkeringésébe.²¹ A plébánosi feladat így igen szerteágazó és felelősségteljes.

A hívek helyzete és szerepe sokat változott az elmúlt száz évben. Egyre tevékenyebben kell bekapcsolódniuk az egyház működésébe, és ezt nem csak az aggasztó paphiány okozza, hanem a paradigma-változás is.²² Az egykor passzív, szolgáltatásokat az illetékes területi egység központjában igénybe vevő hívek ma már cselekvésre vannak felszólítva. A cselekvés és a keresztyéni lét egyik legkifejezőbb és leglátványosabb helyszíne maga a plébánia.

Már a XIX. században is kifejezte a hívő közösség együvé tartozását. Ahogy például Budán, a Tabán városrészben, a katolikusok elkülönülve a Duna-parton, amíg az ortodox lakosság a Gellérthegy lábánál telepedett le,²³ úgy Debrecenben is külön városrészt alkotott a katolikus közösség. Sarkallta őket az is, hogy mindkét esetben kisebbséget képeztek városukban.²⁴ Ma szomorúan állapíthatjuk meg, hogy Magyarország minden településén kisebbségnek számít a keresztyén vallásosság, amely az összetartás erejét szükségszerűen erősíti.

A hívők közössége leginkább a plébániákon érzékelhető. Benne az egyház válik láthatóvá.²⁵ A krisztushívők életállapotuknak megfelelően gyakorolhatják e szintéren jogaikat és kötelezettségeiket.²⁶ A zsinat nem szűnik meg szorgalmazni a hívek részvételét a liturgiában,²⁷ a kisközösségekben, vallásos helyi egyletek alapításában és az evangelizációban: Krisztus egyetlen testében vannak a hívők, feladatuk – többek között – az egyház növekedésének elősegítése. Minden egyes laikusnak a közösség többi tagjaival együtt kell táplálnia a világot a Lélek gyümölcseivel.²⁸ Már a zsinat előtt, XII. Piusz pápa is buzdítja körlevelében a papságot a laikusok kiemelkedő szerepének figyelembe vételére. Aki nincs teljes közösségben az egyházzal, az is tekinthet rá úgy, mint az üdvösségre vezető út egyedüli letéteményesére. Az egyházi közösség tagjai – hivatásuk alapján – nemcsak a papok és a szerzetesek, de családapai, családanyai hivatást választó krisztushívők is. Akik a teljes közösségben vannak az egyházzal, a plébániai napi hitgyakorlás keretében gyakorolják leggyakrabban és leglátványosabban jogaikat. A jogok gyakorlásának büntetés útján való felfüggesztése is itt mutatkozik meg a legszembetűnőbben. A szeretet megnyilvánulása is a család után a plébániai életben a legintenzívebb.²⁹

²⁰ CD 30.1.

²¹ ERDŐ 296. o.

²² AA 25.

²³ VÉGVÁRY A. (szerk.): *Adalékok Tabán történetéhez*. Budapest, 2000. 27. o.

²⁴ KISHÁZI-KOVÁCS L.: *A debreceni Szent Anna plébánia története*. Szeged, 1995. 125. o.

²⁵ SC 42.

²⁶ CIC 204. k. 1.§

²⁷ SC 30.

²⁸ LG 33 és 38.

²⁹ XII. PIUSZ 4, 5, 15, 18, 62. o.

A mai individualista világ nem kedvez a közösség eszméjének. Ennek a fálnak az áttörése a legnehezebb feladat. Itt nagy az egyház szerepe, jelévé válik annak a testvériségnek, amely által Lélekben egyesíteni lehet minden embert.³⁰ Ezért elengedhetetlen az egyházi közösségek apostolkodása. Ebben aktív szerep jut a híveknek. Tanúságtételükkel olyan emberekhez is eljutnak, akikhez klerikusok soha. Munkájukkal közösséget vállalnak a papsággal. Ennek a közösségi apostolkodásnak a jól látható példája a plébánia, amely a különböző embereket összefogja és bekapcsolja az egyház egészébe. Meg kell szokniuk a világiaknak, hogy a papsággal szoros egységben kell dolgozniuk a plébánián, s hogy önmaguk és a világ problémáit és az emberek üdvösségébe vágó kérdéseket közös megtárgyalás és megoldás végett vigyék az egyházi közösség elé; saját egyházi családjuk minden apostoli és missziós kezdeményezéséhez erőik szerint ajánlják fel segítségüket.³¹

A közösségi és apostoli életre már a XIX-XX. század fordulóján is volt példa. A hívek akár saját, akár plébánosuk kezdeményezésére különféle egyesületeket hoztak létre: rózsafüzér társulat, szegényeket, árvákat, özvegyeket segítő szervezetek, egyházi énekkar, ifjúsági mozgalmak...stb. Egy-egy plébánia önerőből saját újságot is szerkesztett. Akár missziós nővéri állást is hirdethet egy egyházközség. Ez az alkalmazott személy felkeresheti otthonukban a családokat, lelkipásztori teendőket láthat el, nyilvántartást készíthet állapotukról.³²

Ahogy a fejnek is szüksége van a test segítségére,³³ ugyanúgy a világiak működésére is nagy szükség van, főleg a paphiány miatt. Jézus a mai emberen keresztül juttatja el mások számára az Örömhírt: ebben a formában is az Ige az egyház által kerül közvetítésre. Amint az Atya küldte a Fiút, úgy küldi a Fiú az ő egyházát a világba. Jelenleg Magyarországon a plébániák és a kisközösségek jelentik az egyház igazi erejét, a plébániai hálózatra lehet építeni. Ma és még egy darabig csupán álom marad, hogy minden plébánián álljon rendelkezésre kellő számú és szakképzett világi munkaerő. A segítők három csoportba lehet osztani: első csoport a világi lelkipásztorok köre, akik igehirdetésben, klerikusi felügyelet melletti plébániavezetésben működhetnek közre. A lelkipásztori asszisztensek az adminisztrátori, sekrestyési, kántori feladatokban szolgálhatják a közösséget. Az önkéntes világi munkatársak alkalomszerűen segíthetik a közösség életét, családlátogatással, kisközösségek vezetésével, a világi dolgokban jártas, civil szakmájukat érintő ügyekben tanácsadással.³⁴

Az ember társas lény. Apostolkodásukban erre építhetnek a plébánia hívei. Ez feladat mind a klerikusok, mind a laikusok számára.³⁵ A teljes közösségre az Úr hívja a megtérőt, de kell egy szerető közösség, amely befogadja, és meg is tartja a jövevényt.³⁶ Ehhez a plébániának túl kell lépnie a zsinat előtti tanító és szentségkiszolgáltató – ezzel taxatívnek tekintendő – funkcióin, ezek nem meríthetik ki a működést. A plébánia mai célja az, hogy az embereket meghívja és elvezesse a krisztusi életre.

³⁰ GS 30.

³¹ AA 9, 10.

³² KISHÁZI-KOVÁCS 136-137. o.

³³ XII. PIUSZ 34. o. és 1Kor 12,21

³⁴ DOBOS 5-15. o.

³⁵ AA 18, 25.

³⁶ ApCsel 2,47

Ennek pedig elengedhetetlen feltétele a testvéri közösség léte. A közösség építése nem mellékes feladat, az egyház csak mint közösség tud létezni, képes megvalósítani önmagát. A „krisztusi tanítvánnyá” tételhez nem elegendő a tanítás, az újonnan *communiora* lépőt be kell vonni a tanítványi körbe, be kell kapcsolni a közösségi életbe.³⁷ Így a plébánia elsődleges feladata a belső megújulás, a szeretet példás gyakorlása, ez már magában olyan tanúságtétel, amely új személyeket vonz Krisztus egyházába, ezeket a személyeket kell befogadnia, krisztusi emberekké alakítania a plébánia közösségének.³⁸

A legfontosabb erények közé tartozik az üdvösség elnyeréséhez és a Krisztushoz tartozás megvallásához az alábbi cselekedet: „*Idegen voltam és befogadtatok.*”³⁹ A befogadás nem más, minthogy a közösség teret ad a szívében az idegennek, aki még nincs (teljes) közösségben Krisztussal. A befogadás az első jele annak, hogy a plébánia él, éli és átéli a hármasság kötelékét. A megtérőket a Lélek érinti meg, a plébániai közösségnek az a feladata, hogy élni tudjon a lehetőséggel, amely számára köteleesség is. Vegyen részt az Eucharisztia és a többi szentség közösségi ünneplésében tudatosan és tevékenyen, azzal a tudattal, hogy az egységet és a krisztusi közösséget az azonos hit és az egyházkormányzat mellett a szentségek gyakori és közösségi vétele biztosítja. A magány megzavarhatja az elmét, az embernek nem jó egyedül lennie.⁴⁰ Régen egy közösség volt a család, a nemzetség, a falu.⁴¹ Ma már az elidegenedés hatására ezeknek a természetes közösségeknek az összetartó ereje szertefoszlott. Ma az együtt élő emberek heterogén közeget képeznek. De a közösség a mai napig is a valahová tartozás bázisa, az a hely, ahol megtalálhatjuk otthonunkat, önazonosságunkat. A közösség nem más, mint a nyitottság, a szeretet, az együttműködés, a gyógyulás, a növekedés, a megbocsátás, a bizalom és az (ön)elfogadás helye, elő test.⁴²

Fenti indokok alapján kijelenthetjük, hogy a keresztény közösségnek nagy lelkipásztori nyitottságot és befogadó készséget kell tanúsítania. Különösen a gyermekek nyitottak a hit felé, de ünnepélyes befogadásuk alkalmával, amikor először részesülnek a beavató szentségek által a hármasság üdvösségszerző áldásaiból, szólíthatók meg a szülők is. Még akik tartósan az állapotszerű bűn hatalmának foglyai és nem részesülhetnek az egyház összes javaiból, őket is a befogadás és az irgalmasság erényeivel kell fogadni, még akkor is, ha az egyházfegyelem megtartása nem engedi meg számunkra a teljes közösséget; viszont a testvéri szeretettel való felkarolást nem tiltja.⁴³

A plébánia az elsődleges hely, ahol a *communio* teljessége elnyerhető és gyakorolható a krisztushívők számára. Mind a klerikusok, mind a laikusok számára jogosítvány és kötelezettség a hármasság kötelékét által a teljes krisztusi közösség

megélése, valamint a missziós tevékenység, hogy az evangelizáció útján másokat is, akik nem hisznek, vagy már eltávolodtak Krisztustól, elvezesse az üdvösség zálogához. A plébánia egész közösségének és kisközösségeinek is ebben áll a legnagyobb lehetősége és állapotbeli kötelezettségének legkézenfekvőbb gyakorlása és teljesítése.

Irodalom:

- A családok lelki gondozása. Az Olasz Püspöki Konferencia ajánlása. In: ERDŐ P. (szerk.): *Studia Theologica Budapestinensia*. Budapest, 1994.
- DOBOS L.: *Világiak a plébániai lelkipásztorkodásban*. Abaliget, 1996.
- ERDŐ P.: *Egyházjog*. Budapest, 1991.
- GÁSPÁR V.: *A lajosmizsei Szent Lajos templom és egyházközség története*. PPKE HTK diplomamunka, Budapest 1997.
- KISHÁZI-KOVÁCS L.: *A debreceni Szent Anna plébánia története*. Szeged, 1995.
- MEZEY B. (szerk.): *Magyar jogtörténet*. Budapest, 1997.
- VANIER, J.: *A közösség. A megbocsátás és az ünnep helye*. Budapest, 1995.
- VÉGVÁRY A. (szerk.): *Adalékok Tabán történetéhez*. Budapest, 2000.
- XII. Piusz pápa apostoli körlevele Jézus Krisztus misztikus testéről és az abban Krisztussal való kapcsolatunkról. Budapest, 1943.

³⁷ Ef 4,16. és PO 6.

³⁸ DOBOS 21. o.

³⁹ Mt 25,35

⁴⁰ Gen 2,18

⁴¹ MEZEY B. (szerk.): *Magyar jogtörténet*. Budapest, 1997. 101-102. o.

⁴² VANIER, J.: *A közösség. A megbocsátás és az ünnep helye*. Budapest, 1995. 15, 30, 332, 37-76, 341-342, 363. o.

⁴³ A családok lelki gondozása. Az Olasz Püspöki Konferencia ajánlása. In: ERDŐ P. (szerk.): *Studia Theologica Budapestinensia*. Budapest, 1994. 11. kötet, 133. o.